

การส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

Career Promotion In Schools Of Sri Maha Phot Quality Education Zone 2 Under
Prachinburi Primary Educational Service Area Office 1

อุดม แหวนทองคำ

Udom Wanthongkam

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Master's degree student Education Administration Faculty of Education, Bangkokthonburi University

e-mail: apivatpeemson@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 และ (2) เปรียบเทียบการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรประกอบด้วย ครูในสถานศึกษาเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 จำนวน 151 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 113 คน กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการเทียบตารางเครจซี่และมอร์แกน และ ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า (1) การส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ (2) ครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การส่งเสริมอาชีพ, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี

เขต 1

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study career promotion in schools of sri maha phot quality education zone 2 under prachinburi primary educational service area office 1; and (2) to compare career promotion in schools of sri maha phot quality education zone 2 under prachinburi primary educational service area office 1 classified by education level and work experience.

This research methodology was a survey research. The population consists of 151 teachers in schools of sri maha phot quality education zone 2 under prachinburi primary educational service area office 1. The sample consisted of 113 teachers. The sample size was determined by Krejcie & Morgan Table and obtained by stratified random sampling technique.

The instrument used for data collection was a five-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, hypothesis testing by Independent t-test.

Major findings: (1) career promotion in schools of sri maha phot quality education zone 2 under prachinburi primary educational service area office 1 in the overall and all aspects were at high level; and (2) teachers with different education level and work experience had opinions career promotion in schools of sri maha phot quality education zone 2 under prachinburi primary educational service area office 1 in the overall and all aspects were not different.

Keywords: Career Promotion, School Administrators, Prachinburi Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 กล่าวไว้ว่าการที่จะพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่งคั่ง มั่งคั่ง และยั่งยืน ให้เกิดขึ้นในอนาคตนั้น คนเป็นปัจจัยที่สำคัญจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้เพื่อสร้างเสริมให้ประเทศเกิดความเจริญก้าวหน้า ขณะเดียวกันสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2559) ได้กล่าวถึงระบบการจัดการศึกษา เพื่อการมีงานทำไว้ว่า เป็นระบบการศึกษามีการยืดหยุ่นและเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนตามหลักการจัดการศึกษาสำหรับการประกอบอาชีพและส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความคิดเป็นเหตุเป็นผลในการทำงานสั่งสมความรู้และทักษะที่จำเป็น ช่องทางในการทำงานสำรวจการก้าวเข้าสู่โลกแห่งการทำงาน นักเรียนต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติอันดีผ่านการศึกษา การฝึกอบรมและการปฏิบัติงานเพื่อช่วยให้มีประสบการณ์ที่จะตัดสินใจในการศึกษาต่อและการทำงานต่อไปได้ในอนาคต ช่วยให้เห็นว่าตนเองมีความสุข ความสนใจ ความถนัด และ ศักยภาพตรงกับอาชีพที่คาดหวังในอนาคต ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ ดังจะเห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 ที่ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษากลายเป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข

ทักษะอาชีพ (Career Skills) เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตซึ่งเป็นความสามารถในการนำเอากระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพอย่างซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม สิ่งจำเป็นที่เด็กทุกคนต้องได้รับการพัฒนาเพื่อความสำเร็จด้านการทำงานและการดำรงชีวิตในอนาคตแนวคิดและหลักการของทักษะเน้นที่ทักษะในกระบวนการให้เด็กสามารถวิเคราะห์ตนเอง เลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง และเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของบุคคล สิ่งแวดล้อม ค่านิยม และภูมิหลังของบุคคลนั้น ดังนั้นหากบุคคลมีทักษะอาชีพที่เหมาะสม บุคคลนั้นจะมีความพึงพอใจ มีความมั่นคง และประสบความสำเร็จในการดำรงชีพในอนาคต สิ่งจำเป็นที่นักเรียนทุกคนต้องได้รับการพัฒนาเพื่อความสำเร็จด้านการทำงานและการดำรงชีวิตในอนาคต และเป็นเรื่องสำคัญที่สถานศึกษา ครูผู้สอนต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพสำหรับการออกไปดำรงชีวิตสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นแหล่งบ่มเพาะวิชาความรู้ ทักษะชีวิต ปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และค่านิยมอันดีแก่เยาวชนซึ่งจะเจริญเติบโตไปเป็นอนาคตของชาติ เพราะประเทศที่มีทรัพยากรมนุษย์สูงทั้งคุณภาพและปริมาณย่อมสามารถสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่

ประเทศชาติของตนได้เป็นอย่างดี จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษาก็เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพทักษะชีวิตของผู้เรียนได้สัมผัสและเรียนรู้อาชีพ จากสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ตามสภาพจริง ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนสามารถวางแผนและตัดสินใจ เลือกเส้นทางการศึกษาการประกอบอาชีพในอนาคตได้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ความถนัด ของนักเรียนส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อเตรียมคนให้มีทักษะและศักยภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานให้สามารถก้าวสู่โลกแห่งการศึกษาต่อและมีงานทำอย่างมีคุณภาพและเชื่อมโยงการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอย่างมีเป้าหมาย หรือกรณีที่ไม่ประสงค์จะศึกษาต่อก็สามารถพัฒนาทักษะอาชีพที่ตกผลึกในตัวนักเรียนไปประยุกต์ใช้ในการประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตนเองได้ต่อไปในอนาคต (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 พ.ศ.2568)

การส่งเสริมอาชีพในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่สอดคล้องกับนโยบายด้านการพัฒนาทักษะอาชีพของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพในอนาคต อย่างไรก็ตาม สถานศึกษายังคงประสบปัญหาในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมอาชีพอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 ซึ่งมีบริบทที่มีความหลากหลายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากร การศึกษา ทำให้เกิดความท้าทายในการจัดกิจกรรมและหลักสูตรส่งเสริมอาชีพให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริงประการแรก พบว่าโรงเรียนบางส่วนขาดการวางแผนการส่งเสริมอาชีพที่มีความเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของชุมชนและบริบทท้องถิ่น แม้พื้นที่ศรีมหาโพธิจะมีศักยภาพด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ แต่การนำศักยภาพเหล่านี้มาสร้างโอกาสการเรียนรู้ด้านอาชีพให้ผู้เรียนยังคงเป็นไปอย่างจำกัด ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์อาชีพไม่หลากหลายและไม่เชื่อมโยงกับอาชีพจริงในชุมชน ประการต่อมา การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และสถานประกอบการในการร่วมพัฒนากิจกรรมส่งเสริมอาชีพยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร โรงเรียนยังจัดกิจกรรมตามโครงการประจำปีโดยขาดความร่วมมืออย่างยั่งยืนจากภาคีเครือข่าย ทำให้ขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ครูยังขาดทักษะด้านการจัดการอาชีพสมัยใหม่ เช่น การประกอบอาชีพเชิงนวัตกรรม อาชีพดิจิทัล หรือการทำโครงการอาชีพที่เชื่อมโยงกับทักษะศตวรรษที่ 21 ประการที่สาม การติดตามและประเมินผลการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนยังมีข้อจำกัด โดยขาดตัวชี้วัดที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ส่งผลให้โรงเรียนไม่สามารถสะท้อนผลการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ทั้งยังไม่สามารถนำผลประเมินไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้เรียนจำนวนมากยังขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ส่งผลให้การมีส่วนร่วมต่ำและไม่เกิดผลลัพธ์เชิงปฏิบัติในระยะยาว(นโยบายและแผนของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 พ.ศ. 2568)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 ยังมีความจำเป็นต้องได้รับการศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนาอย่างจริงจัง เพื่อสร้างระบบการส่งเสริมอาชีพที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และตลาดแรงงานยุคใหม่ การวิจัยครั้งนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ และเป็นแนวทางให้โรงเรียนในเขตพื้นที่สามารถดำเนินงานด้านการส่งเสริมอาชีพได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตตามประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 จากสถานศึกษา 10 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 151 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 จำนวน 113 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเทียบจากตาราง Krejcie and Morgan (1970) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. ขอบเขตตามเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาและใช้แนวทางการส่งเสริมอาชีพให้กับนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2561) ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการตระหนักรู้ในอาชีพ 2) ด้านการสำรวจอาชีพ 3) ด้านการเตรียมตัวไปสู่อาชีพ

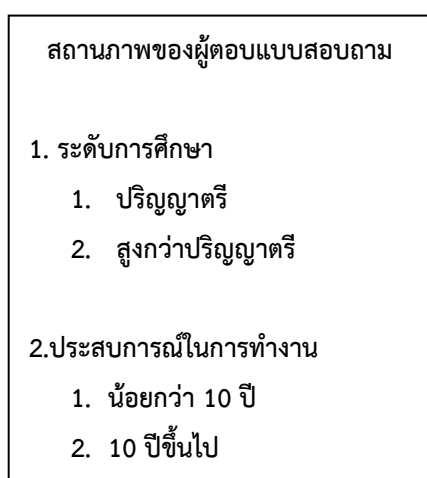
3. ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

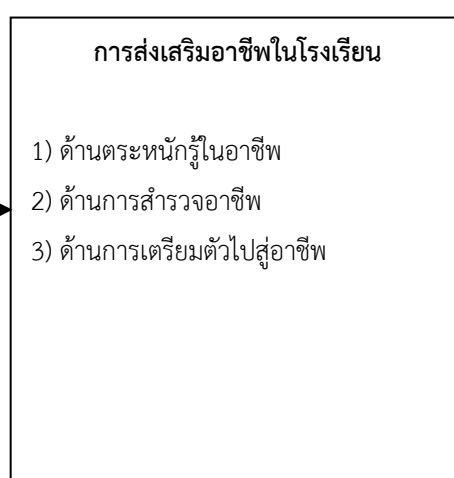
ตัวแปรตาม ได้แก่ การส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ดังนี้ 1) ด้านการตระหนักรู้ในอาชีพ 2) ด้านการสำรวจอาชีพ 3) ด้านการเตรียมตัวไปสู่อาชีพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

การวิจัยการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert rating scales) มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

5 หมายถึง การส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง การส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล และหาคุณภาพเครื่องมือโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้เรียน
2. สร้างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา กับ นิยามศัพท์เฉพาะ

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำแล้วไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ นิยามศัพท์เฉพาะ ค่า IOC ซึ่งการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญจะลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

และหลังจากผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเรียบร้อยแล้วนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความ สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item Objectives Congruence: IOC) โดย กำหนดให้แบบสอบถามของการวิจัยฉบับนี้ทุกข้อต้องมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปจึงถือว่าแบบสอบถามมีความ เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิจัยได้ ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องได้เท่ากับ 1 ทุกข้อ

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้การวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถาม เท่ากับ 0.94

5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่ม ตัวอย่างต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยผู้วิจัยได้ใช้สถิติ ดังนี้

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ความถี่ (Frequency) 2) ร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย (Mean)

4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน (Independent Samples)

ผลการวิจัย

1. การส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การสำรวจอาชีพรองลงมาการตระหนักรู้ในอาชีพ และการเตรียมตัวไปสู่อาชีพ

2. ครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานด้านการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านยังพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือด้านการสำรวจอาชีพ รองลงมาคือด้านการตระหนักรู้ในอาชีพ และด้านการเตรียมตัวไปสู่อาชีพตามลำดับ ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของผู้บริหาร ครู และสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตและทักษะอาชีพที่เหมาะสมในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยที่พบว่าด้านการสำรวจอาชีพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่หลากหลาย การให้เด็กได้รู้จักโลกของงาน การสำรวจความสนใจและความถนัดเบื้องต้น ทำให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นตัวเลือกและแนวทางอาชีพได้ชัดเจนขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนส่วนใหญ่ได้จัดกิจกรรมสำรวจอาชีพในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การเยี่ยมชมสถานประกอบการในชุมชน การจัดนิทรรศการอาชีพ การเชิญวิทยากรจากท้องถิ่น และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทดลองปฏิบัติจริง การดำเนินการเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้รับกับความสนใจของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง การสำรวจอาชีพยังเป็นกระบวนการที่ทำได้ง่าย ใช้งบประมาณไม่สูง และสามารถบูรณาการเข้ากับวิชาต่าง ๆ ทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง สำหรับด้านการตระหนักรู้ในอาชีพที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับรองลงมา ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพแก่ผู้เรียนในระดับที่ดี นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ลักษณะงาน ความสามารถที่จำเป็น และแนวทางในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองทั้งนี้เป็นเพราะครูและผู้บริหารให้ความสำคัญกับการปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการทำงาน ความรับผิดชอบ ความพยายาม และการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นทักษะชีวิตที่สำคัญยิ่งในโลกยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรฐานสมรรถนะที่โรงเรียนหลายแห่งเริ่มนำมาใช้ ได้เน้นให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง วิเคราะห์ความสนใจ ความถนัด และกำหนดเป้าหมายชีวิต ซึ่งสอดคล้องโดยตรงกับการสร้างความตระหนักรู้ด้านอาชีพ เมื่อผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับโลกของงาน จึงสามารถเชื่อมโยงความสามารถของตนกับเส้นทางอาชีพได้อย่างเหมาะสม

ในส่วนของด้านการเตรียมตัวไปสู่อาชีพซึ่งมีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับถัดมาผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารและครูได้ส่งเสริมกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านอาชีพให้กับนักเรียนในระดับที่ดี แม้จะไม่ได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่ก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน กิจกรรมเตรียมตัวไปสู่อาชีพ เช่น การพัฒนาทักษะเฉพาะทาง การส่งเสริมทักษะชีวิต การฝึกความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการฝึกทักษะ

พื้นฐานที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ เป็นสิ่งที่โรงเรียนให้ความสำคัญ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนบางแห่งมีทรัพยากรและผู้เชี่ยวชาญที่จำกัด ทำให้การจัดกิจกรรมในเชิงปฏิบัติจริงอาจทำได้ไม่กว้างขวางเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม โรงเรียนยังสามารถดำเนินการโดยใช้ความร่วมมือจากชุมชน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการในพื้นที่ หรือศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยให้การเตรียมความพร้อมด้านอาชีพสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้จะมีข้อจำกัดในด้านทรัพยากรก็ตามเมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยรวมว่าอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงความตระหนักของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตคุณภาพศรียาโพธิ 2 ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมอาชีพอย่างจริงจัง การดำเนินงานด้านแนะแนวอาชีพมีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ซึ่งมีความหลากหลายด้านอาชีพ ทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ โรงเรียนจึงสามารถเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้และสถานประกอบการในชุมชนเข้ากับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม อนึ่งผลจากการวิจัยดังกล่าวยังได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลชนก จันทร์เพ็ญ (2566) ศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมอาชีพของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยมุ่งวิเคราะห์การจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ การพัฒนาทักษะอาชีพขั้นพื้นฐาน และการส่งเสริมการวางแผนอาชีพของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา พบว่า การดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับ ปรีดีสุดา แก้วบุญเรือง (2565) ทำการศึกษาการส่งเสริมอาชีพในสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก โดยมุ่งวิเคราะห์การจัดกิจกรรมสำรวจศักยภาพนักเรียน การให้ข้อมูลทางอาชีพ และการประเมินความพร้อมในการเลือกอาชีพ พบว่า การส่งเสริมอาชีพของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นฤมล แก้วประเสริฐ (2566) ศึกษาการส่งเสริมอาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 พบว่า การส่งเสริมอาชีพของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการสร้างความตระหนักรู้ในอาชีพและการสำรวจความสนใจของผู้เรียน กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนเขตคุณภาพศรียาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่มีคุณภาพในภาพรวม ทั้งด้านการสำรวจอาชีพ การสร้างความตระหนักรู้ และการเตรียมตัวไปสู่อาชีพดังนั้น ผลการวิจัยจึงสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของโรงเรียนในการสร้างระบบการส่งเสริมอาชีพอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนางานแนะแนวอาชีพให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

2. ผลการวิจัยการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเขตคุณภาพศรียาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้วางกรอบนโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมอาชีพไว้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ ทำให้ครูทุกคนมีการรับรู้ถึงมาตรฐานการจัดกิจกรรมอาชีพในลักษณะเดียวกัน ไม่ว่าจะมีความรู้พื้นฐานการศึกษา หรือประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน โรงเรียนได้จัดทำคู่มือและแนวปฏิบัติสำหรับการจัดกิจกรรมอาชีพไว้อย่างละเอียด ซึ่งครอบคลุมทุกด้านตั้งแต่การสำรวจความถนัดและความสนใจของนักเรียน การสร้างความตระหนักรู้ในอาชีพ จนถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่อาชีพในอนาคต คู่มือดังกล่าวทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นมาตรฐานและสอดคล้องกัน ทำให้ความคิดเห็นของครูไม่มีความแตกต่างตามคุณลักษณะส่วนบุคคลเมื่อพิจารณารายด้าน การสำรวจอาชีพของนักเรียนถือเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญสูงสุดในการส่งเสริมอาชีพ ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้และประเมินความสนใจ ความถนัด และศักยภาพของตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ครูทุกคนให้ความสำคัญกับกิจกรรมนี้ในระดับสูง ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้จัดให้มีแบบประเมินและเครื่องมือที่ครอบคลุมหลากหลายด้าน ทำให้ครูสามารถใช้เครื่องมือเดียวกันกับนักเรียนทุกคนได้

อย่างสอดคล้องและมีมาตรฐาน นอกจากนี้ การสำรวจอาชีพยังเชื่อมโยงกับกิจกรรมแนะแนวอาชีพ การพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ และการจัดโครงการหรือชุมนุมอาชีพ ทำให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าและดำเนินกิจกรรมในลักษณะเดียวกันด้านการตระหนักรู้ในอาชีพเป็นอีกหนึ่งมิติที่ครูให้ความสำคัญ โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพในปัจจุบันและแนวโน้มอาชีพในอนาคต ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้บูรณาการหลักสูตรและกิจกรรมอาชีพกับบริบทของชุมชนและตลาดแรงงาน ทำให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกันทุกคน การสร้างความตระหนักรู้ในอาชีพจึงเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในมิติของการเตรียมตัวไปสู่อาชีพ ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการพัฒนาทักษะและความสามารถของนักเรียนเพื่อก้าวสู่อาชีพ เช่น การฝึกงาน การเข้าร่วมโครงการอาชีพ หรือการอบรมเสริมทักษะเฉพาะด้าน ครูก็มีความคิดเห็นเหมือนกันในทุกระดับ ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการ ภาคเอกชน และหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว ทำให้ครูทุกคนสามารถให้คำปรึกษาและแนะแนวแก่นักเรียนได้อย่างมีคุณภาพสะท้อนให้เห็นว่าการไม่พบความแตกต่างของความคิดเห็นตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ของครู เป็นสัญญาณบ่งชี้ว่าการบริหารจัดการโรงเรียนในด้านการส่งเสริมอาชีพมีความเข้มแข็งและเป็นระบบ นอกจากนี้ การมีเอกภาพในการปฏิบัติงานยังสะท้อนถึงความร่วมมือระหว่างครูในการวางแผนและจัดกิจกรรมอาชีพ เพราะโรงเรียนได้สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการพัฒนาต่อเนื่อง ทำให้ครูทุกระดับชั้นมีแนวทางปฏิบัติเดียวกัน และสามารถปรับปรุงกิจกรรมอาชีพตามความเหมาะสมของนักเรียนโดยไม่เกิดความแตกต่างในคุณภาพของการดำเนินงาน

อนึ่งผลจากการวิจัยดังกล่าวยังได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของกมลชนก จันทร์เพ็ญ (2566) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมอาชีพของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยมุ่งวิเคราะห์การจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ การพัฒนาทักษะอาชีพขั้นพื้นฐาน และการส่งเสริมการวางแผนอาชีพของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์สอนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน สอดคล้องกับปรีดีสุดา แก้วบุญเรือง (2565) ทำการศึกษาการส่งเสริมอาชีพในสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบว่า ครูที่มีอายุราชการต่างก็มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้านของการส่งเสริมอาชีพ กับทั้งยังสอดคล้องกับนฤมล แก้วประเสริฐ (2566) ซึ่งได้ศึกษาการส่งเสริมอาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพของโรงเรียนไม่แตกต่างกันสรุปได้ว่าการที่ความคิดเห็นของครูไม่แตกต่างกันตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน เป็นผลจากการบริหารจัดการเชิงระบบ การวางกรอบแนวทางกิจกรรมที่ชัดเจน การอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง การสร้างเอกภาพในการปฏิบัติ และการสร้างวัฒนธรรมการร่วมมือในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรวางแผนและกำหนดรูปแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้ประเมินความถนัดและความสนใจของตนเองมากขึ้น เช่นการใช้แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude Test) และความสนใจด้านอาชีพที่เหมาะสมกับช่วงวัย
2. ผู้บริหารควรจัดอบรมและสร้างความเข้าใจให้ครูแนะแนวและครูประจำชั้นเกี่ยวกับกระบวนการประเมินศักยภาพด้านอาชีพสร้างแบบประเมินศักยภาพรายบุคคลที่สอดคล้องกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ

3. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสการเรียนรู้เชิงทักษะ โดยเฉพาะด้านที่ผู้เรียนสนใจ เช่น การจัดกิจกรรมชุมนุมหรือโมดูลเลือกเรียนด้านอาชีพ เช่น เกษตรดิจิทัล งานช่างเบื้องต้น งานสร้างสรรค์สื่อ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยแนวทางการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2

2. ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2

3. ควรศึกษาวิจัยองค์ประกอบการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก จันทร์เพ็ญ. (2566). การดำเนินงานส่งเสริมอาชีพของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- นฤมล แก้วประเสริฐ. (2566). การส่งเสริมอาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- นโยบายและแผนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1. (2568). แผนพัฒนา การศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี 2568. ปราจีนบุรี
- ปรีดีสุดา แก้วบุญเรือง. (2565). การส่งเสริมอาชีพในสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2559). คู่มือระบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ. กรุงเทพฯ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). แนวทางการส่งเสริมอาชีพให้กับนักเรียน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1. (2568). รายงานสรุปผลการดำเนินงานส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน ปีการศึกษา 2568. ปราจีนบุรี
- Krejcie & Morgan. (1970). Educational and Psychological Measurement. New York: Minnisota University